

*Шепетько С. А.,**кандидат юридичних наук,**начальник управління аналізу обласного бюджету та
внутрішнього фінансового контролю виконавчого апарату
Київської обласної ради*

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ САМОВРЯДУВАННЯ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню чинного законодавства у сфері дострокового припинення повноважень місцевої ради, депутата місцевої ради та відкликання депутата місцевої ради. Визначено, що для належного рівня діалогу, комунікації, взаємовідносин депутатів місцевих органів самоврядування та населення сіл, селищ, міст передбачено відповідальність членів представницьких органів на місцевому рівні. Наголошено, що наявний механізм відкликання депутатів місцевих органів самоврядування за народною ініціативою варто було б удосконалити шляхом використання сучасних засобів віддаленого доступу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, а не обов'язкової присутності на загальних зборах виборців для розгляду питання щодо відкликання місцевого депутата. Акцентовано, що доцільно напрацювати пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства з метою використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для ініціювання та розгляду цього питання виборцями, прийняття пропозиції щодо відкликання депутата місцевих органів самоврядування за ініціативою жителів сіл, селищ, міст. Запропоновано розробити та впровадити у практику алгоритм використання застосунку «Дія» для збирання голосів на підтримку пропозиції про відкликання депутата місцевого органу самоврядування, в кількості, що перевищує кількість голосів, поданих за нього на місцевих виборах.

Визначено, що для реального врахування інтересів жителів територіальних громад і спрощення процедури відкликання депутата місцевого органу самоврядування за народною ініціативою, доцільно внести зміни до чинного законодавства для того, щоб позбавити зайвих, необґрунтованих обтяжень та прибрати такий передостанній етап у цьому механізмі як «розгляд і прийняття відповідного рішення про відкликання такого депутата за народною ініціативою або про відмову в задоволенні цієї пропозиції вищим керівним органом політичної партії та передачі цього рішення відповідній територіальній виборчій комісії».

З'ясовано, що попри колективну участь депутатів у прийнятті рішень представницьким органом місцевого самоврядування можна говорити про доцільність встановлення персональної (адміністративної, політичної, кримінальної) відповідальності депутата за прийняті рішення місцевої ради за результатами поіменного голосування, що є неодмінною частиною протоколу сесії місцевої ради. Межі персональної відповідальності визначаються такими питаннями, як дотримання положень Конституції України та законів України, відвідування пленарних засідань ради

та засідань постійних комісій, звітування перед виборцями та проведення зустрічей з ними, дотримання етичних правил поведінки.

Ключові слова: депутат; органи місцевого самоврядування; повноваження; припинення.

Постановка проблеми. В умовах децентралізації влади вагома роль місцевого самоврядування полягає в забезпеченні належного соціально-економічного розвитку населених пунктів, що зумовлює необхідність дослідження адміністративно-правового механізму припинення повноважень депутатів місцевих органів самоврядування як форми контролю виборців. Актуальність вищезазначеного підкреслюється, що незважаючи на зміни, які відбуваються в чинному законодавстві, що регламентує діяльність органів місцевого самоврядування, депутати місцевих органів самоврядування не завжди своєчасно реагують на більші потреби у сфері фінансування видатків та матеріально-технічного забезпечення діяльності військових формувань в умовах війни та належної підтримки членів родин загиблих військовослужбовців.

Стан дослідження. Проблема безвідповідальності як одна з перешкод ефективності роботи депутатів місцевих рад вимагає уваги наукових співробітників до пошуку новітніх ідей у сфері припинення повноважень депутатів місцевих рад. Дослідження відповідальності місцевих органів місцевого самоврядування проведено такими вченими як В. Демиденко, І. Доля, Т. Іванова, А. Колесников, В. Колух, В. Корнієнко, В. Куйбіда, В. Мельниченко, Т. Неприцька, А. Пугач, Л. Смолова, Т. Слободяник, Ю. Стрілець, Т. Тарасенко, Д. Хріпливець, Я. Черниш та ін. Попри важливий внесок цих вчених, залишаються невирішеними питання щодо розроблення дієвих механізмів припинення повноважень депутатів місцевих органів самоврядування в умовах повномасштабного вторгнення військ РФ на територію нашої держави, окупації населених пунктів.

Мета статті полягає в розгляді теоретичних засад та напрацюванні пропозицій для внесення змін до діючого законодавства у сфері припинення повноважень депутатів місцевих органів самоврядування.

Виклад основного матеріалу. Більше ніж 1000 днів повномасштабного вторгнення російських військ завдало значної шкоди населеним пунктам нашої країни та стало випробуванням на міцність для депутатів місцевих органів самоврядування. Водночас ефективна комунікація та діалог місцевих депутатів з мешканцями громад довели свою

ефективність у напрямі відбудови знищеного або пошкодженого майна під час війни. В першу чергу «це стосується істотного підвищення ефективності взаємодії між керівництвом територіальних громад та представниками громадських і волонтерських організацій» [1, с. 142].

У свою чергу, «місцевий рівень є найважливішим компонентом формування стійкого інституту влади в країні, це найближчий до населення рівень влади та від ефективності його діяльності, вирішення щоденних проблем населення, уміння взаємодіяти з місцевою спільнотою, безпосередньо залежить формування взаємовідносин влади та населення» [2, с. 9]. Для належного рівня діалогу, комунікації, взаємовідносин депутатів місцевих органів самоврядування та населення сіл, селищ, міст передбачено відповідальність членів представницьких органів на місцевому рівні. Дотримання моральних норм, правил етичної поведінки у діяльності депутатів місцевих органів самоврядування є одним із позитивних наслідків існування політичної відповідальності. Саме наявність політичної відповідальності відображає потенційну наслідковість реалізації депутатами місцевих органів самоврядування у своїй діяльності інтересів територіальної громади, виборців, що є невіддільною ознакою демократичної системи врядування та розвиненого громадянського суспільства.

Налагодження депутатами місцевих органів самоврядування тісних відносин з жителями сіл, селищ, міст, є важливим елементом їх етичної поведінки. Наприклад, згідно ч. 5.4 Кодексу етики депутатів Вінницької міської ради, «депутати повинні вивчати потреби територіальної громади, вивчати громадську думку; проводити прийоми виборців, звітувати перед виборцями не рідше ніж 1 раз на рік» [3].

Таким чином, політична відповідальність депутатів місцевих органів самоврядування як форма контролю виборців сприяє належному виконанню депутатських обов'язків і передвиборчих програм. Так, «упровадження важелів впливу населення на владу через інститут політичної відповідальності викликати небажання суб'єктів політики порушувати політико-правові норми і власні передвиборчі програми» [4, с. 200]. Однак «на нинішньому етапі політичного процесу особливо наочним є брак відповідальності за вибір засобів політичної діяльності та ухвалення і проведення в життя політичних рішень» [5, с. 129].

До депутатів місцевих органів самоврядування як суб'єктів політичної відповідальності варто відносити «депутатів сільської, селищної, міської ради, які представляють інтереси відповідних територіальних громад на рівні цих громад, депутатів районної у місті ради – інтереси внутрішньоміської громади, та депутатів районної та обласної ради, які представляє інтереси виборців свого виборчого округу на рівні району чи області» [6]. З урахуванням того, що основною формою політичної відповідальності депутатів місцевих органів самоврядування є дострокове припинення повноважень, то це питання знайшло своє вирішення у Виборчому кодексі України такими положеннями: «1) проведення позачергових виборів та їх призначення Верховною Радою України у разі дострокового припинення повноважень місцевої ради (ст. 194); 2) призначення проміжних виборів депутата у зв'язку з достроковим припиненням повноважень депутата (ст. 194, 285); 3) заміщення депутатів, повноваження яких достроково припинені (ст. 284)» [7].

Слід зазначити, що завдяки політичній відповідальності можна виборцям надати оцінку моральним, професійним, громадським, психологічним якостям депутатів місцевих органів самоврядування. Так, «особливістю відповідальності є те, що вона поєднує професійні та моральні якості особи та є однією з найбільш очікуваних суспільством характеристик діяльності виборних осіб. Відповідальність є категорією, яка знаходить свій прояв у кожній із необхідних компетентностей депутата місцевої ради» [8, с. 59].

До форм політичної відповідальності депутатів місцевих органів самоврядування, можна віднести такі: 1) «дострокове припинення повноважень місцевої ради, депутата місцевої ради; 2) відкликання депутата місцевої ради» [9]. Варто мати на увазі, що дострокове припинення повноважень місцевих депутатів – явище більш широке, ніж їх відкликання. Водночас залежно від рівня місцевої ради (сільська, селищна, міська, районна у місті рада або районна/обласна рада) існують відмінності щодо процесів дострокового припинення повноважень місцевих рад від процедури відкликання депутатів місцевих органів самоврядування.

Дострокове припинення повноважень депутатів місцевих органів самоврядування у складі місцевої ради здійснюється через: 1) місцевий референдум за ініціативи голови громади, а також не менш як 1/10 місцевих жителів; 2) позачергові вибори місцевої ради якщо буде судове рішення щодо визнання рішень місцевої ради незаконними, висновків уповноваженого комітету Верховної Ради України» (ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні») [9].

При цьому, серед «випадків дострокового припинення повноважень місцевих рад, що має наслідком припинення повноважень депутатів місцевих органів самоврядування можна виокремити такі: 1) прийняття місцевою радою рішення з порушенням чинного законодавства та невжиття заходів згідно з вимогами уповноважених органів про приведення цих рішень згідно з вимогами закону; 2) у місцевій раді не проводяться засідання сесії понад три місяці або більше одного місяця для розгляду окремих питань або місцева рада не вирішує питань віднесених до її повноважень; 3) припинення повноважень депутатів місцевих органів самоврядування у складі місцевих рад у зв'язку з утворенням військово-цивільних адміністрацій» [9].

Організувати та провести місцевий референдум, що має наслідком припинення повноважень депутатів місцевих органів самоврядування на сьогодні неможливо. Так, «після того, як Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» втратив чинність, законодавець ще не прийняв новий закон, що визначає правову основу, організацію та процедуру місцевих референдумів. Тому прийняття Закону України «Про місцевий референдум» є нагальним для законодавця» [10, с. 193]. Таким чином, у разі неефективного виконання зобов'язань покладених на місцевих депутатів жителі громад не можуть взяти участь у референдумі для притягнення таких депутатів до політичної відповідальності.

У свою чергу, відкликання депутатів місцевих органів самоврядування здійснюється відповідно до звернення представницького місцевого органу самоврядування до виборців або відкликання. Зокрема, відповідно до положень ст. 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», місцева рада «звертається до виборців з пропозицією про

відкликання депутатів місцевих органів самоврядування у випадках пропуску протягом року більше половини пленарних засідань ради або засідань постійної комісії, невиконання ним без поважних причин рішень і доручень ради та її органів» [9].

За відсутності відповідного звернення представницького місцевого органу самоврядування до виборців, дострокове припинення повноважень місцевих депутатів відбувається шляхом відкликання. Так, згідно положень ст. 37 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», «підставами для відкликання депутата місцевої ради за народною ініціативою можуть бути: 1) порушення депутатом місцевої ради положень чинного законодавства, що підтверджено судовим рішенням; 2) пропуск протягом року більше половини пленарних засідань ради або засідань постійної комісії, невиконання ним без поважних причин обов'язків депутата місцевої ради у виборчому окрузі; 3) невідповідність практичної діяльності депутата місцевої ради основним принципам і положенням передвиборної програми місцевої організації політичної партії чи програмі політичної партії; 4) невиконання депутатом місцевої ради зобов'язань звітувати перед виборцями та проводити зустрічі з ними; 5) невходження депутата, обраного в багатомандатному виборчому окрузі, до фракції місцевої організації партії або припинення членства депутата місцевої ради у фракції» [6]. Тут варто зауважити, що депутати місцевих органів самоврядування притягуються до політичної відповідальності як форми контролю виборців тільки у випадках пропуску засідань сесії та постійних депутатських комісій без поважних причин протягом, не проведення зустрічей з виборцями та невиконання зобов'язань щодо звітування перед ними.

Відповідно до положень ст. 38 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», «право вносити пропозицію про відкликання мають місцева організація політичної партії, а також громадяни України. Рішення про внесення пропозиції щодо відкликання депутата приймається на зборах виборців у кількості не менше 30 осіб для відкликання депутата сільської, селищної ради до 400 осіб для депутата обласної, Київської, Севастопольської міської ради» [6].

Серед основних недоліків цього механізму дострокового припинення повноважень депутатів місцевих органів самоврядування в науковій літературі виділяють такі: «1) в Законі вживається термін «відкликання депутата за народною ініціативою» притаманний територіальному імперативному мандату, в той час як його окремі норми відтворюють елементи партійного імперативного мандату, зокрема: а) рішення про внесення пропозиції щодо відкликання депутата місцевої ради можуть приймати не лише збори виборців, а й місцеві організації політичних партій; б) рішення про відкликання депутата місцевої ради, обраного шляхом висування місцевою організацією політичної партії, приймає вищий керівний орган політичної партії відповідно до її статуту. При цьому не зрозуміло чому саме вищий керівний орган політичної партії, а не керівний орган її місцевого осередку має приймати рішення про відкликання депутата місцевої ради; 2) у частині 9 статті 38 Закону передбачено, що рішення про внесення пропозиції щодо відкликання депутата місцевої ради місцевою організацією політичної партії, від якої його обрано

депутатом, приймається на зборах (конференції) цієї організації не менше ніж двома третинами голосів (чому саме 2/3?) присутніх учасників (делегатів) зборів (конференції). В той же час в Законі не зазначена кількість голосів, необхідних для прийняття рішення про внесення пропозиції щодо відкликання депутата місцевої ради на зборах виборців (2/3 чи 1/2 + 1 голос)» [11, с. 34–35].

Важливим є питання щодо імперативного мандату депутатів місцевих органів самоврядування. Зокрема, є «застереження щодо застосування імперативного мандата, вочевидь, пов'язано із суперечністю між таким мандатом та принципом представництва інтересів усього місцевого населення, яке представляє відповідний депутат (не тільки тих, хто за нього голосував)» [12, с. 4]. Крім того, на думку експертів варто «упроваджувати кращі європейські демократичні традиції вільного мандата місцевого депутата, відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування, рекомендації Венеціанської комісії, а також нівелювати вплив так званої «партизації» на формування та діяльність місцевих органів самоврядування. При цьому, «лише 3,6% опитаних представників органів місцевого самоврядування в рамках цього відзначили, що в їхніх територіальних громадах є факти відкликання депутатів за народною ініціативою» [13]. Зрозуміло, що за наявності вільного мандату, депутат місцевого органу самоврядування притягується до політичної відповідальності шляхом втрати підтримки виборців на зборах, а не шляхом процедури відкликання за народною ініціативою, яка інколи відповідає у пергу чергу «партійним інтересам», а не реальному волевиявленню чи прагненням жителів громад.

Наявний механізм відкликання депутатів місцевих органів самоврядування за народною ініціативою варто було б удосконалити шляхом використання сучасних засобів віддаленого доступу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, а не обов'язкової присутності на загальних зборах виборців для розгляду питання щодо відкликання місцевого депутата. Зокрема, доцільно напрацювати пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства з метою використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для ініціювання та розгляду цього питання виборцями, прийняття пропозиції щодо відкликання депутата місцевих органів самоврядування за ініціативою жителів сіл, селищ, міст. Крім того, виготовлення підписних листів встановленої форми для подальшого збирання підписів жителів сіл, селищ, міст на підтримку рішення про відкликання депутата місцевого органу самоврядування за народною ініціативою не відповідає сучасним вимогам розвитку новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Наприклад, доцільно розробити та впровадити у практику алгоритм використання застосунку «Дія» для збирання голосів на підтримку пропозиції про відкликання депутата місцевого органу самоврядування, в кількості, що перевищує кількість голосів, поданих за нього на місцевих зборах.

Крім того, для реального врахування інтересів жителів територіальних громад і спрощення процедури відкликання депутата місцевого органу самоврядування за народною ініціативою, доцільно внести зміни до чинного законодавства для того, щоб позбавити зайвих, необґрунтованих обтяжень

та приборати такий передостанній етап у цьому механізмі як «розгляд і прийняття відповідного рішення про відкликання такого депутата за народною ініціативою або про відмову в задоволенні цієї пропозиції вищим керівним органом політичної партії та передачі цього рішення відповідній територіальній виборчій комісії». Запропонована пропозиція враховує положення чинного законодавства про те, що депутат місцевого органу самоврядування у першу чергу «є відповідальним перед виборцями свого виборчого округу і їм підзвітним» (ст. 11 Закону України Про статус депутатів місцевих рад» [6]). Ця пропозиція буде відповідати на практиці правам депутата місцевого самоврядування «офіційно представляти виборців свого виборчого округу та інтереси територіальної громади» (ст. 11 Закону України Про статус депутатів місцевих рад» [6]), а не інтереси «вищого керівного органу політичної партії». Також сприятиме належному громадському контролю за діяльністю депутатів місцевих органів самоврядування, адже усунення у процедурі відкликання депутата за народною ініціативою такого проміжного етапу як розгляд і прийняття відповідного рішення вищим керівним органом політичної партії, мотивуватиме депутатів бути більш старанними у виконанні своїх депутатських обов'язків щодо «підтримки зв'язку з виборцями», «брати участь у громадських слуханнях, в організації виконання доручень виборців».

На підтримку цієї пропозиції за результатами проведеного дослідження на запитання «Перед ким має бути відповідальний та кому підзвітний депутат місцевої ради? (%), 32,1% опитаних зазначили, що має бути відповідальний перед всіма жителями територіальної громади, і підзвітний їм – 31,8%, а 25,4% серед них зазначили, що має бути відповідальний перед жителями у межах виборчого округу, і підзвітний їм – 24,6%, а також відповідальний перед політичною партією, від якої обрано депутата – 17,3%, і підзвітний їй – 22,6%, і те, що відповідальний перед виборцями зазначили – 24% опитаних, і підзвітний їм – 19,3%» [13]. Як бачимо доцільність відповідальності і підзвітності політичній партії, від якої обрано депутата місцевого органу самоврядування найменше підтримується опитаними представниками місцевих органів самоврядування.

Окремої уваги потребує питання щодо обов'язку депутата місцевого органу самоврядування « не рідше одного разу на півріччя інформувати виборців про роботу місцевої ради та її органів, рішень ради і доручень виборців» (ст. 10 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» [6]), невиконання якого може бути підставою для ініціювання питання щодо дострокового припинення його повноважень за народною ініціативою. Зокрема, практичне застосування такого звітування депутатами місцевих органів самоврядування у територіальних громадах відбувається шляхом: «1) розміщення звіту на офіційному сайті місцевої ради – 29,2%; 2) на загальних зборах – 22,5%; 3) у місцевих медіа – 16,2%; 4) під час громадських слухань – 14,7%; 5) у соціальних мережах – 1,3%; 6) під час пленарних засідань – 1,0%; 7) на зустрічах з виборцями – 0,5%; 8) перед парторганізаціями – 0,1%. До відомостей, які містять такі звіти відносять: 1) про роботу депутата у виборчому окрузі – 24,2%; 2) про діяльність у раді – 21,4%; 3) про участь в обговоренні, прийнятті рішень ради, доручень виборців –

17,1%; 4) про прийняті радою рішення – 12,9%; 5) про хід виконання прийнятих радою рішень – 8,6%» [6]. Таким чином, звітування депутатами місцевих органів самоврядування відбувається переважно шляхом поширення інформації про свою діяльність на сайті місцевої ради або у місцевих медіа. Тому варто приділяти більше уваги постійній комунікації з жителями громад шляхом участі у загальних зборах, громадських слуханнях і налагодженню зворотного зв'язку з виборцями у тому числі шляхом використання соціальних мереж, зустрічей з мешканцями громад. При цьому, депутатам місцевих органів самоврядування варто розширити спектр використання сучасних засобів віддаленого доступу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій у тому числі для звітування про свою діяльність, визначення доступних каналів взаємної комунікації, інформування, а також ведення активного діалогу з громадськістю шляхом проведення онлайн консультацій, зустрічей, конференцій.

Важливим питання є розмежування колективної та індивідуальної політичної відповідальності депутатів місцевих органів самоврядування. Зокрема, «70,9% учасників опитування вважають, що за прийняті рішення місцевої ради має бути персональна відповідальність депутата» [13].

Попри колективну участь депутатів у прийнятті рішень представницьким органом місцевого самоврядування можна говорити про доцільність встановлення персональної (адміністративної, політичної, кримінальної) відповідальності депутата за прийняті рішення місцевої ради за результатами поіменного голосування, що є неодмінною частиною протоколу сесії місцевої ради. Межі персональної відповідальності визначаються такими питаннями, як дотримання положень Конституції України та законів України, відвідування пленарних засідань ради та засідань постійних комісій, звітування перед виборцями та проведення зустрічей з ними, дотримання етичних правил поведінки. Важливою частиною у діяльності депутатів місцевих органів самоврядування має посісти практика використання сучасних засобів віддаленого доступу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій як основи для прозорості у діяльності, оперативного звітування про свою діяльність, належного виконання доручень виборців та якісної підтримки зв'язку з жителями громад, представлення їхніх інтересів.

Висновки. Надання ключової ролі вищому керівному органу політичної партії у прийнятті рішення про відкликання за народною ініціативою послаблює підтримку зв'язку з виборцями та належному виконанню доручень виборців та представленню інтересів територіальної громади. При цьому доцільно внести зміни до чинного законодавства для запровадження практики вільного мандата депутата місцевого органу самоврядування згідно з Європейською хартією місцевого самоврядування, рекомендацій Венеціанської комісії.

Наявний механізм відкликання депутатів місцевих органів самоврядування за народною ініціативою можливо удосконалити шляхом використання сучасних засобів віддаленого доступу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, а не обов'язкової присутності на загальних зборах виборців для розгляду питання щодо відкликання місцевого депутата. Доцільно на практиці використовувати застосунок «Дія» для збирання голосів на підтримку пропозиції про відкликання

депутата місцевого органу самоврядування, в кількості, що перевищує кількість голосів, поданих за нього на місцевих виборах.

Література:

1. Мельниченко Б., Мідик М. Місцеве самоврядування в Україні в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Юридичні науки. 2023. Т. 10. № 2. С. 137–145.
2. Пак Н. Т., Буняк Н. М. Місцеве самоврядування в сучасних реаліях. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2023. № 2. С. 7–10.
3. Кодекс етики депутатів Вінницької міської ради: затверджений рішенням Вінницької міської ради від 24 берез. 2017 р. № 659. URL: <https://vmr.gov.ua> (дата звернення 18.11.2024).
4. Сахань О. М., Крайнікова О. В. Політична відповідальність влади як чинник формування правової культури в Україні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2013. № 5. С. 193–202.
5. Співак М. В. Політична відповідальність у сфері здоров'язбереження. *Держава і право*. Серія : Політичні науки. 2015. Вип. 69. С. 128–138.
6. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 лип. 2002 р. № 93-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text> (дата звернення 19.11.2024).
7. Виборчий Кодекс України : Закон України від 19 груд. 2019 р. № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення 19.11.2024).
8. Теоретичні та практичні аспекти формування компетентності депутатів місцевих рад України : монографія / С. М. Серьогін, Є. І. Бородин та ін. ; за наук. ред. І. В. Шпекторенка. Дніпро : ГРАНІ, 2021. 280 с.
9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення 20.11.2024).
10. Іванова Т. М. Відповідальність органів і посадових осіб муніципальної влади в Україні: історико-правовий аналіз. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2014. № 1. С. 164–175.
11. Кравченко В. В., Лебідь Т. І. Теоретичні та прикладні аспекти розвитку статусу депутатів місцевих рад. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2021. Вип. 51. С. 30–36.
12. Висновок щодо Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», м. Страсбург, 24 жовтня 2017 р. CELGR/LEX(2017) 2. Центр експертизи реформ місцевого самоврядування. 29 с. URL: <https://tm.coe.int/vyusnovok-coe-zp-pro-status-deputativ-mistsevyhrad/1680aeefc8> (дата звернення 20.11.2024).
13. Презентація дослідження «Статус депутатів місцевих рад». URL: <https://komsamovr.rada.gov.ua/uploads/documents/44368.pdf> (дата звернення 20.11.2024).

Shepetko S. Directions for improving legislation regarding the termination of powers of deputies of local self-government bodies

Summary. The article is devoted to the study of the current legislation in the field of early termination of the powers of a local council, a local council deputy and the recall of a local council deputy. It is determined that for the proper level of dialogue, communication, and relations between deputies of local self-government bodies and the population of villages, towns, and cities, the responsibility of members of representative bodies at the local level is provided. It is emphasized that the existing mechanism for recalling deputies of local self-government bodies at the people's initiative should be improved by using modern means of remote access using information and communication technologies, rather than mandatory presence at general meetings of voters to consider the issue of recalling a local deputy. It is emphasized that it is advisable to develop proposals for amendments to the current legislation in order to use modern information and communication technologies to initiate and consider this issue by voters, and to adopt a proposal to recall a deputy of local self-government bodies at the initiative of residents of villages, towns, and cities. It is proposed to develop and implement in practice an algorithm for using the «Diya» application to collect votes in support of a proposal to recall a deputy of a local self-government body, in a number exceeding the number of votes cast for him in local elections.

It was determined that in order to truly take into account the interests of residents of territorial communities and simplify the procedure for recalling a deputy of a local self-government body on a popular initiative, it is advisable to amend the current legislation in order to eliminate unnecessary, unjustified burdens and remove such a penultimate stage in this mechanism as «consideration and adoption of an appropriate decision on the recall of such a deputy on a popular initiative or on the refusal to satisfy this proposal by the highest governing body of a political party and the transfer of this decision to the relevant territorial election commission».

It was found that despite the collective participation of deputies in decision-making by a representative body of local self-government, it is possible to speak about the expediency of establishing personal (administrative, political, criminal) liability of a deputy for decisions taken by the local council based on the results of a roll call vote, which is an indispensable part of the minutes of the local council session. The limits of personal liability are determined by such issues as compliance with the provisions of the Constitution of Ukraine and the laws of Ukraine, attendance at plenary sessions of the council and meetings of standing committees, reporting to voters and holding meetings with them, compliance with ethical rules of conduct.

Key words: deputy; local self-government; powers; termination.